

qui sic debet intelligi. Adde tamen, quod si ipsemet successor universalis vel particularis edificaret post nunciationem factam ipsi defuncto, venditori, vel auctori suo, quod teneretur opus destruere suis sumptibus. Quod intellige, si fecit sciens; secus si ignorans: ita probat text. in leg. *Vim facit*. §. *Item si prohibiti har.* ff. *Quod vi aut clam*: per quem ita tenet & declarat Bart. in dict. leg. fin. ff. *de Novi oper. nunc.* & ibi alii DD.

41 Item adde, quod istud interdictum de operis novi nunciatione, & effectus ejus datur & competit hæredibus & successoribus universalibus ipsius nuntiantis, & sic transit ad hæredes activæ: text. est in leg. *Prætor ait*. §. *Hoc interdictum*, in princ. ff. *de Novi oper. nunc.* cujus verba sunt: *Hoc interdictum perpetuo datur, & hæredi ceterisque successoribus competit*, text. in §. fin. ejusdem leg. Quod tamen intellige, quando denunciator decessit postquam aliquid erat factum & ædificatum in re post ipsam denunciationem: secus tamen si decessit sola denunciatione facta; quia tunc illud interdictum & virtus ejus non transit ad hæredes: text. est singularis in jure, qui sic debet intelligi, in leg. *Non solum*. §. *Morte in princ.* eodem titul. cujus verba sunt: *Morte ejus qui nuntiavit extinguitur nuntiatio & sic hæres habet necesse iterum ex sua persona de novo nuntiare*, & ad hoc notat ibi Glos. ordinaria, & ad hoc illum textum notat & dicit singularem Bartol. ibi, in princ. Imol. Paul. & communiter DD. ad hoc etiam illum text. notat Rosfred. in libel. suo, in Rub. de Interdict. de novi oper. nunc. fin. column. Ex quo inferitur, quod si post mortem nuntiantis ædificaretur, non potest prædictus hæres agere interdicto demolitorio, ut opus destruat. Secundò inferitur & à fortiori, quod alienato fundo mediante titulo particulari, non transit ad successorem particularem jus prædictæ denunciationis, sed statim esset extincta: ita etiam determinat text. in dict. §. *Mort.* dum dicit, *sicut alienatione*, & ibi tenet Gloss. Bart. & communiter DD. Cujus ratio subtilis est: quia nuntiatio novi operis censetur esse quædam protestatio, quæ in mera & simplici voluntate consistit; unde re integra, finiatur morte, sicut mandatum: argumento text. in leg. *Mandatum*, Cod. *Mandati*, & in leg. fin. ff. *de Sol.* & in leg. *Et quia*. ff. *de Jurisd. omn. jud.* & in §. *Rectè*, vers. *i.* Instit. man. & istam rationem ponit Gloss. ordinaria in dict. §. *Morte* 1. in gloss. 1. & 1. oppos. & clariùs & expressè ponit ibi Bart. Ang. Imol. Paul. Cuman. & communiter DD. eam etiam ponit Rosfred. in dict. rub. final. column. Quam rationem declaro isto modo: nam cum ipsa voluntas & mens nuntiantis, à qua causatur potentia & facultas nun-

tiandi, finiatur morte, argumento text. in leg. 4. ff. *Locati*, & in leg. *Centesimo*, §. fin. de Verb. oblig. ergo similiter finiatur ipsa nuntiatio vel protestatio quæ ab ea causatur. Advertendum tamen subtiliter: nam videtur quod ista communis ratio non concludat, nec illa decisio text. in dict. §. *Morte*, possit procedere, quia considero, quod licet voluntas finiatur morte, tamen debet intelligi quando non est deducta ad actum: secus verò aliàs, si jam est deducta ad actum, & produxit effectum suum; quia tunc videtur esse transitoria ad hæredes: quod aperte fundatur in additione hæreditatis, quæ consistit in declaratione animi, & tamen postquam est facta declaratio, hæreditas est transitoria: nisi dicas, quod talis additio transit in vim quasi contractus, denunciatio verò non. Ex quo inferitur, quod si quis nuntiasset suo nomine & hæredum suorum, non finiretur morte talis nuntiatio; sicut nec mandatum, cum mandans noluit morte finire: argumento text. in leg. *Si verò non remunerandi*, §. fin. cum leg. sequent. ff. *Mandat.* in leg. *Diem proferre*, §. 1. ff. *de Arbit.* & in leg. *Stipul. ista*. §. *Si quis ita*, cum materia, de verb. oblig. in specie ita tenet & determinat Bart. in dict. §. *Morte*, 1. column. num. 5. Angel. 1. column. in princ. Imol. 1. column. in princ. Paul. in princ. Cuman. in princ. Jas. 2. column. num. 20.

TEXT. XLVII.

EL hijo, ò hija casado velado, sea habido por emancipado an todas las cosas para siempre.

Id est:

Filius, aut filia, matrimonio junctus cum Ecclesiastica solemnitate, habeatur in omnibus rebus in perpetuum emancipatus.

COMMENTARIUM

In Legem XLVII.

SUMMARIUM.

- 1 Filius de jure communi semper est in potestate patris.
- 2 Hodie per contractum matrimonii liberatur filius à patria potestate, & an hoc intelligatur inter sponso?
- 3 An filius post contractum matrimonii efficiatur sui juris quoad omnes effectus?

NOta ex ista lege, quod hodiè in nostro regno per contractum matrimonii filius vel filia eximitur à potestate paterna, & efficitur sui juris. (d) Pro cujus perfecta intelligentia & declaratione dico, quod regulariter de jure quilibet filius vel filia, nepos vel descendens est in potestate patris: text. est in leg. *Item in potestate*. ff. *de His qui sunt sui vel alieni*; text. in leg. *Nam civium*, eodem titul. text. in leg. 1. & per totum, Cod. *de Patria potest.* text. in §. 1. Instit. eodem titul. text. in leg. 1. & per totum titul. 17. part. 4. Et in tantum hoc est verum, ut procedat & habeat locum etiam post contractum matrimonium; quia de jure communi non liberatur ab ista patria potestate: text. est in leg. *Filia licet*. Cod. *de Collat.* text. in leg. *Si uxor*. Cod. *de Condit. inser.* text. in leg. 1. §. fin. ff. *de Liber. exhibend.* text. in leg. 4. ff. *de His qui sunt sui vel alieni juris, cum similibus*. (e) Item etiam in tantum est verum, ut procedat licet filius sit senex & longævæ ætatis: Glossa est singularis & ordinaria in leg. fin. §. *Pupillus*. ff. *de Verb. oblig.* in gloss. 1. & ibi communiter DD. (f) Item etiam, licet sit miles, vel Doc-

tor: text. in leg. *Si maritus*, Cod. *de Patria potest.* & ibi Bald. & communiter DD. text. in leg. 1. Cod. *de Bonis qua liber.* text. in leg. 2. eodem titul.

Hodiè tamen in nostro regno contrarium determinat nostra lex: imò quod per contractum matrimonii filius vel filia habeatur pro emancipato. (h) Et adde, quod licet aliàs de jure matrimonium dicatur solo consensu, absque alia solemnitate nuptiarum, & sic inter sponso de presenti: text. est in regul. nuptias. ff. *de Regul. jur.* text. in leg. *Cum fuerit*. ff. *de Con. & demonstr.* text. in leg. *Cum hic status*. §. *Si mulier*. ff. *de Donat. inter vir. & uxor.* text. in leg. fin. Cod. *de Divor.* text. in Authent. *de nuptiis*. §. *Nuptias*, collat. 4. text. in leg. *Sancimus*, la 1. Cod. *de Nuptiis*, text. in cap. *Conjuges*, caus. 27. quest. 2. text. in cap. *penult. de Sponsalib.* text. in cap. fin. *de Spons. duor.* Ex quo primò deducitur & inferitur, quod reciproca successio ab intestato, quæ habet locum inter conjuges per totum titulum, ff. & Cod. *Unde vir. & uxor.* habet etiam locum inter sponso de presenti. Secundò deducitur & inferitur, quod donatio pura & simplex, quæ

(d) Quod & si matrimonium nullum sit, procedere affirmat Azeved. in leg. 8. titul. 1. lib. 5. Recop. num. 11. Cifuent. in hac leg. in fine ejus. Et utrum per matrimonium spirituale sicut per carnale liberetur filius à patris potestate? vide per Abbatem in cap. *Constitutus*, de in integrum restit. num. 3. & in cap. *Decorum*, de arate & qualitate, & in cap. *Cum voluntate de sententia excommunicatione*. Boër. decis. 121. num. 12. Greg. in leg. 1. verb. *Por Obispo*, titul. 18. part. 4. per Jas. in leg. *Parre furioso*, 1. col. fin. & Orosco. num. 11. de *His qui sunt sui vel alieni juris*, Perez in leg. 1. titul. 3. lib. 1. Ord. column. 112. in fin. Covar. in cap. *Quia nos*, n. 1. & 2. de *Testam.* ubi, licet per sacerdotium non liberetur filius à patris potestate, ejus tamen bona, sive habita militiæ clericali occasione, sive quolibet alio titulo, ususfructus perceptione, quæ aliàs patri competeabat, liberari asserit: & vide Azeved. ubi supra, quia latiùs hanc materiam prosequitur.

(e) Item tenet Suar. in leg. fin. titul. 11. lib. 1. *Fori in princip.* fol. 73. & 74. Tiraquell. in leg. 1. *Connubiali*, num. 1. cum sequ. Gregor. in leg. 5. titul. 5. part. 6. gloss. magna.

(f) Idem etiam tenent DD. supra allegati ibi: *Post contractum matrimonii*: Azeved. in dict. leg. 8. titul. 1. lib. 5. Recopil. num. 10. idem Azeved. in leg. 9. titul. 1. lib. 5. num. 7. Pinell. in leg. 1. 2. part. num. 34. Cod. *de Bonis maternis*.

(g) Idem esse circa Franciæ constitutiones refert Nicol. Boër. in *Consuetudinibus Bituricensib.* titul. 1. §. 4. column. 2. & titul. *de Consuetudine matrimonii*, §. 2. column. 5. Tiraquell. in leg. 1. *Connubiali*, num. 3. & seq. Covar. *de Sponsalib.* lib. 2. part. cap. §. 1. num. 3. Matienz. in leg. 8. titul. 1. lib. 3. Recopilat. gloss. 2. num. 3. Quod usque adeò verum est, ut etiam mortua uxore non reincidat talis filius iterum in patris potestatem; quia qui semel liberatus est à patria potestate, in eam non reincidit: text. in leg. *Qui liberatus*. ff. *de Adoptionib.* Quod locum habet, etiam causa ob quam fuit liberatus cessante: Glossa in Authent. *constitutio*, qua de dignitatibus, verb. *Generaliter*, collat. 6. & in leg. fin. ubi etiam Joan. de Plat. Cod. *de Consulibus* lib. 12. & id in specie tenet Castill. hic gloss. ult. Gomez Arias, in leg. 45. num. 34. & 49. fuitque opinio Guillel. de Cumis in leg. *Si maritus*, Cod. *de Inoffic.* & latè disserit Tiraquell. de leg. *Connubiali*. gloss. 1. q. 4. consequent. leg. Matienz. in dict. leg. 8. titul. 1. lib. 5. gloss. ult. in fin. & in leg. 7. tit. 11. gloss. num. 38. lib. 5. Sed an per contractum matrimonii liberetur à curatoris potestate, sicut à patria potestate liberatur? tradit latè Paul. de Castr. in leg. 2. Cod. *Si sepius in integrum restitutio fuerit postulata*, Greg. in leg. 3. verb. *Facta titul.* 15. part. 2. Suar. in leg. 4. titul. 11. column. 9. lib. 1. *Fori*. Abb. consil. 9. volum. 1. & latissimè alios referens Azeved. in leg. 8. tit. 3. lib. 5. num. 47.

quæ non habet locum inter eos, ut in leg. 1. & per totum. ff. de Donat. inter virum & uxorem. non valet nec habet locum inter sponso de præsententi. Tertio deducitur & infertur, quod legatum vel promissum alicui sub conditione si matrimonium contrahat, habet etiam locum si contrahat sponsalia de præsententi. Quarto deducitur & infertur, quod pœnæ positæ mulieri nuptæ adulterium committenti, habent etiam locum in sponsa de præsententi. Quinto deducitur & infertur, quod sicut uxor conjugata nihil potest agere sine licentia mariti, ita nec sponsa de præsententi. Sexto finaliter & conclusivè deducitur & infertur, quod omne illud quod reperitur dispositum in marito & uxore, habebit etiam locum inter sponso de præsententi. Tamen in casu hujus legis pro forma & substantia requiritur quod matrimonium sit celebratum cum velationibus & solemnitatibus Ecclesiæ, ad hoc ut filius vel filia efficiatur sui juris, & habeatur pro emancipato: & per consequens, per sponsalia de præsententi mutuo consensu contracta, & etiam sequuta copula, non liberatur nec eximitur à patria potestate, nec habeatur pro emancipato: Primò, quia non est eadem ratio: Secundò, quia verba legis repugnant, in quantum copulativè loquitur & dicit, *casado, y velado, &c.* & ad veritatem copulativè requiritur implementum utriusque: text. est in leg. Si hered. plures. ff. de Condit. inst. text. in leg. Si re solum. versic. fin. ff. de Hered. inst. text. in leg. Si is qui ducent, §. 1. ff. de Rebus dub. text. in leg. Si ita quis de Verbor. obligation. text. in leg. Si quis ita eod. tit. text. in §. Si plures, Inst. de hered. inst. (b) Confirmatur ex sententia Bald. in leg. Non sine. Cod. de Bonis quæ liber. ubi dicit, quod si in aliqua lege vel statuto reperitur aliquod verbum, denotans plenam & totalem solemnitatem & consummationem matrimonii, illa est servanda: & sequitur & valdè commendat ibi Paul. de Castr. & Philipp. Corne. Tertio, quia quando aliqua lex vel statutum fundat se in aliqua qualitate, ante omnia debet de ea constare, & censetur requisita pro forma: text. est in leg. Prator ait,

(b) Gutierr. in Repet. §. Sui num. 120. Inst. de His qui sunt sui, Azeved. in leg. 8. titul. 1. lib. 5. Recopil. num. 1. itaque velatio necessariò intervenire debet, ut effectus legis nostræ sequatur: & multos alios casus, ubi velatio desideratur ut matrimonium effectum sortiatur, vide per Avil. in cap. 47. Prac. §. 4. incip. d. casado. Castr. hic, verb. Velandose.

(i) Ergo talis filius uxoratus non transmittit patris hæreditatem non aditam virtute suitatis, sicut nec emancipatus per patrem transmitteret, ut docetur 1. tom. Variar. cap. 9. n. 24. Menoch. in leg. Si emancip. num. 12. Cod. de Juris, &c. & vide Castill. hic, quem refert & sequitur Gutierr. in §. Sui num. 121. & Azeved. ubi supra num. 150. & ad nostræ sententiæ confirmationem facit leg. Cum ex ratione, §. fin. de Excus. tut. & vide Bald. in leg. Quod favore 7. oppos. num. 10. Cod. de Leg. Socin. in leg. 1. num. 1. de Legat. 1. contra Suar. in leg. 1. titul. de Testam. lib. 3. Fori.

la 2. §. Hac autem actio, versic. Docereque. ff. de Vi bonor. raptor. quem ad hoc notat & commendat ibi Alb. & Angel. text. in leg. 1. §. Habet itaque. ff. Si quis test. liber esse jus. fut. text. in leg. 3. §. Hoc autem interd. versic. Itaque. ff. de Itin. actiq. priv. text. in leg. 1. §. Ait prator. ff. Ne quid, in flum. publ. sed nostra lex fundat se in qualitate velationis: ergo debet præcedere.

Item adde, quod in tantum filius vel filia per contractum matrimonii efficitur sui juris, & habeatur pro emancipato vel emancipata; ut habeat locum & procedat in omnibus & per omnia & quoad omnes effectus favorabiles vel odiosos ipsi filio vel filia: ita probat nostra lex, in quantum dicit: *En todas las cosas para siempre.* Confirmatur etiam, quia duæ qualitates contrariæ non debent concurrere in eodem subjecto: text. est notabilis in leg. Si tibi. ff. de Adoption. & ibi communiter DD. & tenet expressè Bart. in leg. Si maritus, la 2. §. Legis Julia. ff. de Adult. & ibi DD. Confirmatur etiam, quia actus vel effectus inductus per modum fictum, non minus operatur quàm si induceretur per actum verum & naturalem: text. est in leg. Quod meo. §. Si vend. ff. de Acquir. poss. text. in leg. Certè, §. 1. ff. de Precar. text. in cap. Contingit, de Dolo & contum. (i)

Ex qua lege sic declarata primò infero, quod licet filius, nepos, vel descendens in potestate, quidquid quærat, quærit patri, ut in leg. 1. & per tot. Cod. Per quas personas, & in leg. 1. & per tot. Cod. de Bonis quæ liber. hodiè tamen non, postquam contraxit matrimonium. Secundò, quod licet filius qui est in potestate, non possit esse in iudicio sine licentia patris, ut leg. fin. §. Necessitate, Cod. de Bon. liber. tamen hodiè filius conjugatus sic. Tertio, quod licet lis nulla possit esse inter patrem & filium in potestate, ut in leg. Lis nulla. ff. de Jud. hodiè tamen sic, post contractum matrimonium. Quarto, quod licet de jure communi pater habeat usumfructum in bonis adventitis filii; hodiè tamen non, post contractum matrimonium. Quintò, quod licet de

COMMENTARIUM

In Legem XLVIII.

SUMMARIUM.

- 1 An pater habeat usumfructum in bonis filii?
- 2 An pater acquirat usumfructum relictum filio?
- 3 An pater habeat usumfructum in majoratu filii relicto à matre?
- 4 Si bona majoratus sint donata à Principe contemplatione patris, an patri acquiratur ususfructus vel filio?
- 5 An ususfructus bonorum filii qui est penes patrem, duret post mortem filii?
- 6 Si pater emancipat filium, an sit penes patrem ususfructus?
- 7 Si filius sit factus Clericus, an pater habeat usumfructum in suis bonis; & an sit idem, si ingrediatur religionem?
- 8 Si pater ingrediatur religionem, an amittat usumfructum?
- 9 Si pater remittat filio usumfructum quem in suis bonis habet, an valeat remissio?
- 10 Si pater non remisit expressè usumfructum filio, sed videt & consentit quod filius percipiat fructus bonorum adventitiorum, an per hoc videatur facta remissio?
- 11 An pater habeat usumfructum in legitima filii relicta à matre? & an possit filius meliorari in tertio, & quinto bonorum à matre, sub conditione quod ususfructus non quærat patri? An

de jure communi pro delicto per filium commisso contra patrem iudex teneretur dictare sententiam secundum voluntatem patris, ut in leg. 3. Cod. de Patria potestate, hodiè tamen non, post contractum matrimonium. Sextò, quod licet filius vel descendens ratione patriæ potestatis & suitatis de jure communi poterit transmittere hæreditatem ad quoscumque; hodiè tamen non, post contractum matrimonium. Septimò, quod licet de jure communi nepos natus ex filio conjugato sit in potestate avi, ut iuribus suprâ dictis; tamen hodiè per istam legem nepos non erit in potestate avi, sed patris. Octavò noviter & singulariter infero, quod hodiè per istam legem nepos natus ex filio tantum desponsato per verba de præsententi, & non velato, erit in potestate avi sicut de jure communi; cum non sit natus ex filio conjugato & velato, ut nostra lex requirit: & in hoc nepote habebunt locum & verificabuntur omnes effectus patriæ potestatis. (k)

TEXT. XLVIII.

Andamos que de aqui adelante el hijo, ò hija, casandose, y velandose, se hayan para sí el usufructo de todos sus bienes adventicios, puesto que sea vivo su padre: el qual sea obligado à se lo restituír, sin le quedar parte del usufructo de ellos.

Id est:

Præcipimus ut post hac filius, aut filia matrimonio juncti cum Ecclesiastica solemnitate habeant sibi fructum omnium suorum bonorum adventitiorum, etiam vivente patre; qui teneatur ad illa eis restituendum, nec sibi partem eorum usumfructum relinquat.

(k) Vide Martenz. in leg. 8. titul. 1. lib. 5. glos. 3. num. 1. Gutierr. in §. Sui, num. 118. & 120. Azeved. in dict. leg. 8. titul. 1. lib. 5. num. 7. & si conceptus esset ante nuptiales benedictiones, & post eas nasceretur, idem esset dicendum, argumento text. in §. fin. Inst. quibus modis jus patriæ potestatis solvitur, idem etiam esset, si morte mariti matrimonium esset dissolutum; quo casu filia reddit ad patriam potestatem: ita Thom. Grammatic. decis. 54. & cons. 87. num. 5. text. ex regula quæ habet, quod cessante causa cessat effectus, ex regula, cessante legis ratione, de qua in leg. Quod dictum. ff. de Pactis, in leg. Adigere. §. Quamvis de Jure patronat. Sed nihilominus contrarium videtur verius, ut docet Afflict. lib. 2. Const. rubr. 2. num. 12. Tiraquell. in lib. de Jure maritali, gloss. 3. & in tract. Cessante causa, limitatione 5. & Castill. hic, quæ opinio fundatur in leg. Qui libertus. ff. de Adoptionibus, in leg. fin. ff. de His qui sunt sui, facit etiam Gloss. in Authentica constitutio, qua de dignitatibus, §. 1. versic. Præsul. quæ opinio communis est, secundum Plat. in leg. fin. num. 3. Cod. de Const. lib. 12. & Angel. Arctin. in §. Filiusfamilias, num. 5. quibus modis jus patriæ potestatis solvitur, ad idem leg. Si quis heredem, Cod. de Const. & tenendo hanc opinionem, respondeas ad fundamentum Grammatic. procedere ante effectum rei consummatum, secus aliàs: ita Bartol. in leg. Titia Sejo. §. Imperator, num. 10. ff. de Legat. 2. & quod suprâ dicta communis in praxi servetur firmat Beroj. dec. 197. Adde etiam, quod per matrimonium filius à cura liberatur, licet minor sit 25. annorum, text. in leg. 6. titul. 57. part. 7. in fin. tradit Perez in leg. 3. tit. 11. lib. 14. Ordinam, fol. 894. & videas eos quos addidi ad num. 2. suprâ, ibi: Per contractum matrimonii.